

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

H. Sahin (GroenLinks), A.H.K. van Viegen (PvdD) en P.L. Vermeulen (SP)
(d.d. 4 september 2015)

Nummer

3075

Onderwerp

Zorg om opvang vluchtelingen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Dagelijks worden we geconfronteerd met de onmenselijke beelden van vluchtelingen die vanuit verschillende landen – waaronder Syrië – voor hun veiligheid vluchten naar Europa. Gemeenten en provincies hebben een verantwoordelijkheid bij de opvang van vluchtelingen. De provincie heeft een toezichhoudende rol en moet er op toezien dat gemeenten zich voldoende inspannen om te voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van vluchtelingen.

Uit het recente overzicht van de COA blijkt dat in de provincie Zuid-Holland sprake is van een achterstand van 3.111 vergunninghouders. Zie >

https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/paginas/media/bestanden/taakstelling_gemeenten_1-9-2015.pdf

Een ander aspect is het aantal beschikbare sociale huurwoningen in onze provincie. Door de gevolgen van het kabinetsbeleid (stijging van de huurprijzen en verkoop van huurwoningen door corporaties) is de vraag of er voldoende sociale huurwoningen beschikbaar zijn voor kwetsbare inwoners.

De fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren en de SP maken zich zorgen over de opvang van de statushouders in de provincie Zuid-Holland en willen dat de provincie de gemeenten bestuurlijk en ambtelijk ondersteunt.

1. *Heeft u contact met de gemeenten in de provincie Zuid-Holland over de opvang van statushouders? Zo ja, zijn er signalen dat in de gemeenten in Zuid-Holland zorg is over de opvang en huisvesting van de statushouders? Zo nee, bent u bereid om op korte termijn in contact te treden met de gemeenten in onze provincie over deze problematiek?*

Antwoord

Uiteraard delen wij de zorgen zoals die uit uw vragen blijken. Er is een uitzonderlijke situatie ontstaan die alert optreden van alle overheden nodig maakt. Wij hebben dan ook een actieve opstelling gekozen, onder meer door het organiseren van een bijeenkomst met alle Zuid-Hollandse gemeenten en een vertegenwoordiging van het COA.

In het kader van onze toezichhoudende rol op de wettelijke taak van gemeenten om vergunninghouders te huisvesten hebben wij schriftelijk contact en zo nodig overleg met de Zuid-Hollandse gemeenten.

Op basis van ons aanvullende beleidskader huisvesting vergunninghouders¹ sturen wij elk kwartaal een brief aan de gemeenten met onze bevindingen ten aanzien van het realiseren van de taakstelling en onze conclusies ten aanzien van de fase van de interventieladder. Op basis van de gegevens van het COA per 1 juli 2015 en rekening houdend met de door gemeente toegestuurde huurcontracten² wordt geconstateerd dat:

- 20 gemeenten hun taakstelling 2015-I volledig hebben gerealiseerd;
- 26 gemeenten hun taakstelling 2015-I niet geheel hebben gerealiseerd en daardoor in de eerste fase van de bestuurlijke interventieladder komen of blijven, namelijk “signaleren”;
- 14 gemeenten hun taakstelling 2015-I niet geheel hebben gerealiseerd en daardoor in de tweede fase van de bestuurlijke interventieladder komen of blijven, namelijk “informatie opvragen en valideren”.

Met de 14 gemeenten in fase twee van de interventieladder wordt ambtelijk overleg gevoerd. Uit deze overleggen blijkt dat gemeenten een grote inzet hebben om vergunninghouders te huisvesten, maar dat gemeenten en corporaties ook zorgen hebben als het erom gaat de toenemende aantallen vergunninghouders te huisvesten via de reguliere lijn (zoals in de sociale voorraad) of via onorthodoxe maatregelen (zoals extra huisvestingsmogelijkheden door transformatie van leegstaand vastgoed). Het uitwerken van onorthodoxe maatregelen blijkt pas op langere termijn effect te sorteren.

Op bestuurlijk niveau wordt dit onderwerp geagendeerd voor het overleg van de gedeputeerde met de portefeuillehouders Wonen van de regio's en voor de bestuurlijke tafel per regio.

2. *Beschikken de gemeenten in onze provincie over voldoende plaats voor huisvesting van de vluchtelingen? Zo nee, bent u bereid om samen met de gemeenten op zoek te gaan naar alternatieve vormen van huisvesting, zoals leegstaande kantoor- en bedrijfspanden, leegstaande verzorgingshuizen en rijksvastgoed. Bent u bereid hierbij de gemeenten te ondersteunen en zo ja, in welke vorm?*

Antwoord

Uw vraag heeft betrekking op de huisvesting van vluchtelingen, dus van mensen die nog geen verblijfsvergunning hebben. Wij hebben geen taak als het gaat om de opvang van de vluchtelingen. Dat is een verantwoordelijkheid van het COA, de gemeenten en, als het gaat om leegstaand vastgoed, de eigenaren.

¹ Het aanvullend beleidskader voor de huisvesting van verblijfsgerechtigden, waarin wij hebben vastgelegd hoe wij onze toezichtstaak voor de huisvesting van verblijfsgerechtigden inrichten, hebben wij op 25 september 2012 vastgesteld en op 9 oktober 2012 aan de gemeenten gestuurd.

In het aanvullend beleidskader vindt u onder meer de stappen van de interventieladder, namelijk; signaleren; informatie opvragen en valideren; afspraken maken over acties en termijnen; vooraankondiging juridische interventie, waarschuwing, besluit tot indeplaatsstelling; sanctie.

² Omdat de COA-administratie wat achterloopt bij de feitelijke huisvesting, telt de provincie ook de vergunninghouders mee die nog niet in de COA-administratie zijn verwerkt, maar al wel in de gemeente wonen. Dat wonen in de gemeente moet worden aangetoond door middel van een door de vergunninghouder ondertekend huurcontract. Op deze wijze wordt rekening gehouden met de vergunninghouders die net voor de ijkdatum worden gehuisvest.

Dat neemt niet weg dat wij in een van onze brieven aan de gemeenten (31 oktober 2014) burgemeester en wethouders hebben gevraagd te overwegen om een AZC in de gemeente te vestigen. Verder heeft de commissaris van de Koning het initiatief genomen om in een bijeenkomst met de Zuid-Hollandse burgemeesters op 28 september 2015 te horen hoe de zoektocht naar opvangplekken in de Zuid-Hollandse gemeenten loopt, wat het discours in de verschillende gemeenten is, welke opgaven en welke oplossingen er in beeld zijn en wat de provincie zou kunnen betekenen. De insteek van de commissaris is vooral gericht op de maatschappelijk discussie. Mocht een voorgenomen vestiging van een AZC door RO beleid belemmerd worden, dan zijn wij bereid om in een gesprek met de gemeente te bezien of die belemmeringen weggenomen kunnen worden. Overigens is op 9 september 2015 het Besluit omgevingsrecht aangepast. De aanpassing maakt het mogelijk dat – naast de al bestaande mogelijkheden voor anderssoortig gebruik van bestaande gebouwen binnen de bebouwde kom – ook buiten de bebouwde kom bestaande gebouwen kunnen worden gebruikt voor de opvang van asielzoekers. Verder is geregeld dat Gedeputeerde Staten of de minister via een snelle procedure kunnen beslissen over een omgevingsvergunning voor het realiseren van een opvang voor asielzoekers ten behoeve van “de verwezenlijking van een project van provinciaal of rijks belang”.

3. *Er gaan stemmen op om de verdeling van vluchtelingen op een andere manier over Nederland te verdelen (meer naar krimpgebieden) en om het rijk te laten helpen huisvesting mogelijk te maken. Is de provincie in overleg met de rijksoverheid over de verdeling en voorwaarden/belemmeringen van vluchtelingen over Nederland? (<http://www.bnr.nl/nieuws/bouw/950249-1509/blok-houdt-voet-bij-stuk>) NB in ZH minder sociale huurwoningen dan de doelgroep zie: <http://staatvan.zuid-holland.nl/Paginas/Factsheets/Behoefte-sociale-woningbouw.aspx>*

Antwoord

In uw vraagstelling heeft u het over vluchtelingen. Zoals eerder aangegeven hebben wij geen taak als het gaat om de opvang van de vluchtelingen.

Als u in uw vraagstelling een andere verdeling van vergunninghouders bedoelt, dan geldt het volgende.

Op dit moment wordt de gemeentelijke taakstelling wat betreft de huisvesting van vergunninghouders bepaald op basis van de verhouding tussen het gemeentelijk inwoneraantal en het landelijk inwoneraantal. Wij zijn van mening dat deze verdeelsleutel niet ter discussie gesteld moet worden. Het huidige systeem is objectief, rechtvaardig en eenvoudig.

De provincie Zuid-Holland zelf is op dit moment niet direct in gesprek met het rijk over de belemmeringen in de huisvesting van vergunninghouders. Wel zijn wij via het IPO betrokken bij het platform “Opnieuw Thuis”, een initiatief van het rijk gericht op het helpen van de gemeenten bij het realiseren van de taakstellingen en op het wegnemen van belemmeringen in de keten van de huisvesting. Het platform “Opnieuw Thuis” organiseert in elke provincie, gefaciliteerd door de provincie, een congres gericht op commitment van de verschillende partijen die betrokken zijn bij dit dossier. In Zuid-Holland is het congres op 4 december 2015 gepland.

Verder heeft het rijk het initiatief genomen voor overleg met het IPO, de VNG en Aedes met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders. Het eerste gesprek is op 18 september 2015 gevoerd.

4. *Op welke wijze toetsen we de leefbaarheid van de woningen voor statushouders, mogelijk oude kantoorgebouwen zorgvastgoed etc?*

Antwoord

Bij de transformatie van leegstaand vastgoed ten behoeve van de huisvesting van vluchtelingen of vergunninghouders moeten de gemeenten toezien dat de wetten en regels, zoals het Bouwbesluit, worden nageleefd. Voor ons ligt daar geen taak.

5. *In antwoord op de schriftelijke vragen (2972) gaf u vorig jaar op welke manier gemeenten en corporaties met dit probleem om kunnen gaan. Is er op dit moment in het strategisch voorraadbeheer vooruitgang in het realiseren van meer woningen voor statushouders/het inlopen van de achterstanden? Zo ja, hoeveel en in welke regio's/gemeenten? Zo nee, welke rol ziet u voor de provincie om dit proces te bevorderen?*

Antwoord

Naast onze toezichthoudende taak, hebben wij ook ons wonenbeleid, zoals dat is opgenomen in de Visie Ruimte en Mobiliteit. Een van de thema's in ons wonenbeleid is: aanbod van voldoende sociale voorraad.

Wij vragen in het kader van de regionale woonvisie naar inzicht in een aanpak van de samenwerkende gemeenten en corporaties waaruit blijkt dat er op termijn voldoende sociale voorraad aanwezig is. De beïnvloedingsmogelijkheden die wij zien om te voorzien in voldoende aanbod van de sociale voorraad in de regio kennen wij als het zogenoemde strategisch voorraadbeheer.

Alle regio's zijn doende om inhoud te geven aan het strategisch voorraadbeheer, ook in relatie tot de te maken prestatieafspraken met corporaties. Gezien de nieuwe wet- en regelgeving is dat nog een zoektocht. Wij zullen het proces om te komen tot prestatieafspraken vanuit ons wonenbeleid volgen.

6. *Heeft de huidige situatie (grote stroom van vluchtelingen) gevolgen voor de invulling van de toezichthoudende rol van de provincie bij de huisvesting van statushouders? Zo ja, hoe gaat u invulling geven aan uw rol als provincie in verhouding tot de gemeenten?*

Antwoord

Het aanvullende beleidskader huisvesting vergunninghouders beschrijft hoe wij onze toezichthoudende rol invullen door het toepassen van de interventieladder. Gezien de steeds hogere taakstellingen mag verwacht worden dat het aantal gemeenten op de interventieladder stijgt en dat de gemeenten ook hoger op de interventieladder komen. Dit betekent dat wij zowel bestuurlijk als ambtelijk onze inzet vergroten. Met de gemeenten die steeds hoger op de interventieladder komen zullen wij conform het aanvullend beleidskader steeds dwingender afspraken maken, met als ultimatum remedium het indeplaatstreden.

7. *Heeft u gebruik moeten maken van het middel 'indeplaatsstelling'? De provincie huisvest de vergunninghouders dan namens burgemeester en wethouders en op kosten van de gemeente. Zo ja, hoe vaak is dat het geval geweest en in welke gemeente(n)?*

Antwoord

De provincie is in het verleden 3 keer overgegaan tot indeplaatsstelling, namelijk voor de volgende gemeenten:

- Cromstrijen: besluit tot indeplaatsstelling 9 september 2011 en besluit beëindiging 3 februari 2012;
- Strijen: besluit tot indeplaatsstelling 9 september 2011 en besluit beëindiging 3 februari 2012; en
- Graafstroom: besluit tot indeplaatsstelling 10 april 2012 en besluit beëindiging 1 november 2012.

8. *In antwoord op schriftelijke vragen (2972) gaf u aan dat u bij het rijk aandacht vraagt voor dit probleem (brief 14 mei 2014). De reactie van minister Blok was zeer teleurstellend. Verder gaf u aan dat ambtelijk de mogelijkheden werden onderzocht om de kwestie van het groeiend aantal vergunninghouders en de dalende beschikbaarheid van sociale huurwoningen als gezamenlijke toezichthouders (alle provincies gezamenlijk) bestuurlijk bij de minister onder de aandacht te brengen. Heeft dit nog een vervolg gekregen? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet? Indien nee, bent u bereid zelf dit probleem blijvend onder de aandacht van kabinet en ook de Tweede Kamer te blijven brengen en zo gezamenlijk tot aanpak van dit probleem te komen? Indien ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

In het overleg van het Rijk, het IPO, de VNG en Aedes (zie ook het antwoord op vraag 3) is gesproken over de mogelijkheden om te voorzien in de huisvesting van vergunninghouders in de sociale sector. Mogelijkheden waaraan gedacht wordt zijn onder meer: het huisvesten van meer vergunninghouders in een woning, het aanbieden van creatieve woonvormen, zoals kluswoningen, de transformatie van zorgcomplexen, kantoorpanden en Rijksgebouwen en het realiseren van tijdelijke modulaire bouw van kleine woonunits.

Via het IPO zullen wij de ontwikkelingen blijven volgen.

Den Haag, 29 september 2015

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris a.i., voorzitter,

drs. J.H. de Baas

drs. J. Smit